GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_2$ 5 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVIII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxe timbrale a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 43. **Brasiovu 27|15 Iuniu** **1875.**

Autonomi'a si sinodalitatea in Ungari'a si Transilvani'a.

A voi se scrii in aceste dóue materii, ar' insemná, ca voiescí se compuni unu volumu grosu, éra nu vreunu articlu de diariu politicu. Ambele cestiuni sunt de importantia suprema pentru diversele societati omenesci, cate -si mai afla conditiunea loru de viétia in religiunea positiva, in beserica organisata, in disciplina eclesiastica, in ritu corespundietoriu, in educatiune religiósa, in scóle aparate prin beserica, in cleru luminatu si curagiosu. Déra tocma, pentru ca aceste cestiuni suntu asia de afundu taiatórie in viétí'a poporului si mai pre susu de tóte in viétí'a poporului romanescu, venimu cu aceste, nu spre a dascali pe cineva, ci spre a rogá pe canonistii cei mai eminenti si pe toti barbatii bisericesci, cati se ocupa atatu cu istori'a eclesiastica generale, catu si cu cea speciale a romaniloru, cá se smulga odata pén'a din manile ignorantiei, care a inceputu a ingalá affacerile bisericesci, a stropi in drépt'a si in stang'a cu negréla feciele toturoru trecatoriloru, in corespondentie si articlii scrisi cá de ciaca si plini de faime adunate de pe strate, judecandu tóta starea unei beserice dupa cateva casuri singuratece, de care se intempla pretotindeni. Modesti'a ómeniloru eruditi este unu lucru fórte frumosu; déra prin excessulu de modestia póte se ajunga in periculu ori-ce causa drépta. Vinu momente, in care te simti obligatu a infruntá ignoranti'a cutediatória, fora picu de complimentu. De candu se totu vorbesce la noi de autonomia bisericésca si de sinodalitate, ideile si cunoscintiele in acésta materia in locu de a se limpedí, mai vertosu se incurca si se confunda. Caus'a reului acestuia se póte afla mai multu intru impregiurarea susuatinsa.

Reformatii elvetiani (calvinii) in tempulu absolutismului vediendu-si lovita reu autonomi'a si sinodalitatea chiaru prin monarchu, desvoltara atata resistentia, in catu barbati cá br. Nic. Vay si altii ajunsera in prinsóre si nu se lasara, pana ce nu li s'au restauratu drepturile bisericesci in sensulu tractatelorn de pace inchiate odeniora intre poterile catholice si calvine. Éra astadi? Calvinii si sinódele loru nu mai termina cu nenumeratele certe popesci-mirenesci si cu persecutarea propriiloru superintendenti. Pentru-ce asia? Pentru-ca nici ei n'au mai ajunsu cá se póta trage linia delimitatória intre atributiunile popiloru si ale mireniloru in affaceri bisericesci *). Restulu se ni-lu esplice canonistii.

Evangelico-augustanii (luteranii) o patu mai totu cá reformatii calvinani. De ce? Ne voru spune doctorii in tóte drepturile.

Romanii de religiunea orthodoxa -si pusera autonomi'a si sinodalitatea pe temeiulu unui statutu, in care s'au impreunatu multe din alu protestantiloru luteranci. Acelu statutu elaboratu cu multa grija, dá totusi adesea ocasiune la neintielegeri si explicatiuni varie. Acésta ar' insemná, ca si acelu statutu va mai sufer'i candu va corecturi, emendari, reforma.

*) Chiaru acumu, in anulu acesta, se intemplara mai multe scandale in sinodulu loru din Transilvani'a, si pre catu affamu, obiectulu celoru mai aprige lovituri este mai multu superintendentele (episcopulu).

Romanii gr. catholici din Transilvani'a se bucurasera si pana acilea de unu gradu órecare alu autonomiei si alu sinodalitatii, in catu adeca episcopulu loru cadea sub alegeri sinodale, se mai tienea in epoce diverse si cate unu sinodu compusu din protopopi si preuti, in care se asiedié canóne bisericesci, éra potestatea episcopului erá moderata prin institutiunea consistoriului compusu celu pucinu din cate siepte membri investiti cu votu decisivu, cari cu episcopulu oppunea pe dóue ale sale, cu care in casuri de asia, decidea, déca se mai alaturá trei langa ale lui. Acésta se intemplá pe atunci, pe candu cei mai multi episcopi din Resaritu nu cunoscea nici din nume ceea ce se dice consistoriu, ci incependu dela Bucuresci pana in Aten'a si de acolo pana in fundulu Asiei, episcopulu erá domnu absolutu, adeveratu despotu in beserica, singuru administratoriu alu toturoru affaceriloru si alu averei bisericesci, pentru-ca de si avea pe langa sene destui calugari, séu alte persóne bisericesci, acei individi abiá cutediá se-si dé unu votu consultativu, déca erá intrebati de episcopu.

Déra romanii greco-catholici pretendu pentru provinci'a bisericésca **autonomia intrégá, genuina**, si **sinodalitate cá in beseric'a resaritului.**

Fórte bine facu gr. catholicii, ca insistu pentru autonomia intrégá, genuina; se insiste, cumu se dice, pe viétia pe mórte, se-si asigure autocephali'a; se nu desiste, pana ce nu o voru castigá. Vedi acésta intrebare o tienemu noi de cea mai reu tractata pana acuma, si la acésta ceremu ajutoriulu eficace alu canonistiloru in interessulu adeverului si alu ambeloru beserice romanesci, cá se se scia curatu, care **sinodalitate resariténa** o ceremu noi. Nu cumva pe cea din Constantinopole, din Anatoli'a? Adeca cá unu numeru prea marginitu de familii grecesci din Fanaru, se lucre in numele intregului patriarchatu, se dispuna de averile bisericesci dupa placulu loru, se destitue pe patriarchu cu ajutoriulu vizirului si alu sultanului, cá si cum ai destitui pe unu primariu alu cetatiei? Atunci ar' fi vai de besericele nóstre *).

Séu dóra ne mai place s. sinodu din Rassi'a, compusu **numai** din metropoliti si episcopi, **denumiti toti** de catra monarchulu absolutu alu imperiului. Déra pe poporu cine-lu representa in sinodu? Iliu representa dela Petru I insusi imperatulu (tiarulu), care inse tramite in locuiu seu pe unu functionariu inaltu numitu **procuratoru generale alu santului sinodu**, adeca cumu amu dice, tatorulu, epitropulu, controlulu s-tulu sinodu. Acelu procuratoru generale siede alaturea cu metropolitulu primate, si ce e mai multu, are dreptu de **Votu absolutu**, in catu ori-ce ar' decide stulu sinodu, fia si in unanimitate, déca excelentiei sale d-lui procuratoru nu-i place, are numai se dica **Veto—oprescu**, se aduca casulu la cunoscinti'a imperatului, si concluselе suntu si remanu nulle. Acésta este sinodalitate rusésca. Sinodulu celu mare si santu are patru sinóde filiale administrative in Petropole, Moscva, Chievu, Casanu. Preutimea rusésca nu are mai nici-unu dreptu facia cu archiereii sei. Ve place rusesce?

*) A se vedé despre besericele orthodoxe resaritene chronicele interessante in Beseric'a orth. romana.

Déra in Romani'a! Ca dóra nu va fi totu cá in Russi'a! Faceti bine si cititi:

„Legea pentru alegerea metropolitiloru si episcopiloru," cumu si constituirea santului sinodu, din ambii metropoliti, siese episcopi eparchioti si toti archiereii titulari romani séu naturalisati romani, adeca celu pucinu 12 membri. Déra poporulu? Asia, pe suveranulu poporu -lu representa in locu de procuratoru generale cá in Russi'a, dn. ministru alu cultelorn *). De alta parte inse natiunea romana, poporulu -si asecura in affacerile bisericesi sale unu altu drepta eminente, intru alegerea metropolitiloru si a episcopiloru diecesani chiaru prin cele dóue corpuri legislative ale tierei, prin camere si senatu, care in asemenea casuri se unescu intr'unu colegiu cu s. sinodu. Pe langa acésta, tóte fondurile si alte averi bisericesci suntu administrate de catra statu.

Déra in Greci'a? Totu asia.

'Mi veti dice: Nu'mi ambiá tu prin Russi'a moderna, ci mergi la cele siepte sinóde ecumenice (sobóra a tóta lumea), cauta in Beveregius, acolo se vedi tu sinodalitate. O poti vedé dieu pe aceea, numai nu asia, precum o vremu si o ceremu noi in secolulu alu 19-lea. (Va urmá).

Brasiovu in 26 Iuniu st. n. 1875.

P. S. Sa Domnulu metropolitu **Miron Romanulu**, cu circulariulu din Sibiiu 6 Iuniu 1875, indreptata catra intregulu cleru si poporu gr. or. din archidiecesea transilvana, apelléza la pietatea credentiosiloru sei catra reinnoirea memoriei fericitului seu predecesoru **Andreiu** br. de **Siaguna**, care a pusu basea firma de prosperarea besericei sale prin regularea administratiunei ei dupa asiediemintele canonice, si ordinéza, cá in aniversari'a repausarii **fericitului** metropolitu **Andreiu** ad. in 16/28 Iuniu a. c. séu Dumineca in 15 se se tiena in tóte besericele parastasu selemnu, invitanduse poporulu la depunerea tributului de pietate catra memori'a fericitului. Nobila trasura de caracteru in successorele archiepiscopu!

In **Bucuresci** marele Colegiu electorale alese in 10 Iuniu c. de metropolitu alu Moldovei si Sucévei pe Pr. S. Sa episcopulu de Argesiu **Iosifu** cu 140 din 180 voturi ale m. sinodu, ale senatului si camerei Romaniei.

Colegiulu electorale primi cu aplausele cele mai simpatice alegerea unui archereu atatu de inbitu si luminatu, totnodata si cá indoita proba de confirmarea unitatii Romaniei si a besericei ei.

Nou alesulu metr. Iosifu si primatele Calinicu s'au imbraciosiatu caldurosu inaintea collegiului electorale; apoi Pr. S. S. **Iosifu** si a exprimatu recunoscienti'a pentru simpati'a si increderea alegatoriloru si la alegerea cu $2^1/_2$ ani inainte de episc. alu Argesiului si acum de metr. alu Moldovei si Sucévei, intr'unu discursu plinu de simtiemente nobile si idei inalte pentru concordi'a fratiésca si morale religiósa, cari voru ferici viitoriulu Romaniei -si fini cu: se traiésca Domnulu si Domna intru fericirea si viitoriulu Romaniei, si intre aplause se fini actulu serbatorescu.

*) Vedi, in Beseric'a orthodoxa romana nr. 2 din Nov: 1874 acestu regulamentu, si altulu pentru disciplin'a besericésca, éra in nr. 4 1875 pentru intretienerea clerului.

Camer'a Romaniei, dupa acesta, prefacuta in siedintia intre altele a votatu unu creditu de 32,400 lei ministrului justitiei pentru plat'a judecatoriloru de pace suprimati, trecundu in sectiuni unite spre a discuta si asupra proiectului de concessiunea drumului de feru Ploiesci—Predealu.

— Legea vamale si tarifulu nou, spre bucuri'a comerciantiloru, remane neaplicatu, ad. in anulu trecutu se elaborase de catra una comisiune, compusa de ómeni necompetenti, o nevoiésia de tarifa de vama, pe care inse si camer'a tr. o adoptase in fug'a mare, cu tóte ca ea era catu se póte de daunósa comerciului. Aplicarea séu punerea in viatia a acestei legi cu 1 Iuliu a. c., cum suna ea, se va amaná pana in Aprile 1876 din causa, ca acesa ticalósa de tarifa vamale are lipsa de revisiune cu cunoscientia de causa. Écca „Pressa", cum relatéza acésta:

„In siedinti'a Camerei de eri (10 Iuniu) s'a depusu de d. ministru alu finantieloru unu proiectu prin care se cere amanarea aplicarii legii vamale si a tarifului celui nou pana la Aprile fiitoriu 1876. Acésta amanare este mai alesu necesaria din cau'a revisuirei ce trebue a se face tarifului vamalu.

Nu este permisu unei Camere si unui guvernu a se jucá usioru cu interesele comerciului. Tienemu minte, ca anulu trecutu s'a revisuitu, in cele mai principale parti, legea vamala, care se promulgase: ca-ci, dela promulgarea ei, se vediuse multe defecte ce coprinde, si comerciantii cá si ómenii practici le-au semnalatu guvernului. Asést'a a esaminatu acele observatiuni, a mai revisuitu legea prin ómeni speciali, si impreuna cu Camerele au modificat'o asiá cum interesele comerciului se nu sufere.

Asemenea se intempla si cu tarifele vamale. Dela promulgarea loru, din momentulu, candu publiculu le-a cunoscutu, s'au aridicatu suma de critice si de observatiuni fórte juste. Se pare, ca suntu defecte radicale de clr'are, evaluari si pretiori atat de mari, in catu déca ele s'ar' aplicá s'ar' aduce o grava lovire interesseloru comerciului.

Ce trebuiá se faca guvernulu? Trebuiá se taca, se se incapatinieze a aplicá o lege rea si gresita, asiá, dupa cum -lu sfatuescu cei dela „Romanulu" si toti cati aducu ruine pretutindenea unde aparu? Negresitu, ca nu. Prin urmare face si acum guvernulu acea ce a facutu cu legea vamala. Cere dela Camere o prelungire a aplicarii tarifeloru, si prin urmare si a aplicarei legei vamale, care presupune noue tarifuri.

In timpulu acestei prelungiri, ministrulu de finance va provocá noue anchete, noue comisiuni, va consultá ómeni competinti, si comercianti, si va presentá astfelu la tómna Cameeloru indreptarea defecteloru ce va puté avé acésta lege.

Si fiind-ca Camer'a va terminá asta nuoa lucrare a s'a pe la Noembre séu Decembre fiitoriu, se intielege, ca guvernulu trebuiá se mai aiba cateva luni pentru publicarea legei, reformata asia cum comerciantii din tiéra si strainatate se o póta cunósce.

Éta déra pentru ce cuvinte naturale si logice s'a propusu de guvernu amanarea aplicarii acestei legi pene la Aprile fiitoru." . . .

Noi inca amu studeatu acea nefericita tarifa omoritória de comerciu si nu amu sci, de ce se ne miramu mai antaiu si mai multu: de grós'a ignorantia si lene in cercetare a membriloru fóstei comissiuni séu de usioretates, cu care fusese desbatuta acea tarifa in ambele camere, dupa care apoi se facu acelu saltu mortale, dicea unu comerciantu, si ei damu tóta dreptates. Totusi e frumosu, ca gubernulu luá initiativ'a de a revisuí prin camera — si a indreptá peccatulu comisiu — dupa experienti'a celoru ce avea se sufere, déca se aplicá asia, cum se croise cu ochii inchisi. —

Revista politica.

Brasiovu, 26/14 Iuniu 1875.

Agitatiunea electorale s'a intinsu cá o epidemia periculósa dela o margine pana la cealalta a statului numitu unguresc. Diurnalistic'a tóta este plina de candidati de deputati, de reporturi despre constituirea unei séu áltei partide in cutare opidu orasiu, de apeluri si vorbe dulci adressate din partea celoru interessati catra poporulu alegutoriu si de cate alte basaconie, ce in limb'a statului se numescu „cortesiri." Mai suntu cateva dile si apoi vomu fi pusi in positiunea de a vedé in fapta fructele prea animateloru cortesiri de astadi. Inse pre langa tóta fusiunea celoru doue mari partite ungaresci, reteveiele totusi voru avé trecere si la alegerile aceste, pentru ca unde nu e vorb'a de diferintia de principia, acolo de buna seama va fi vorb'a de diferintia de persóne. Cine va plati mai bine, acel'a va fi deputatu, deórace insufletirea pentru program'a si principiele dreptei séu ale stangei a incetatu. Suntu forte multe cercuri electorali, unde punu candidatur'a cate duoi séu trei insi, cari toti profesédza acelessi principia: toti se feresou a se atinge de pactulu de impacatiune dela 1867 si toti promitu a face tote cele possibile intru restabilirea ecuilibriului in financiele statului, intru esecutarea organisatiunii interne, precum si intru crearea altoru minuni, inse cu tóte aceste, candu va veni vorb'a, care dintre dinsii se primésca si diurnele pentru tóte aceste promissiuni, atunci se isbescu in capete si se capacitéza reciprocu pana la plasselele cutitului.

Cu probe despre adeverulu celoru dise potemu se servimu inca de pre acum. Cerculu Körmend are dubiós'a onóre de a fi facutu inceputulu botezului de sange, sacrificandu mai multe vieti de ómeni pentru alegerile ce au se se faca.

Aici pusera candidatur'a domnii Sibrik si si Udvary, si findu ca ambii ar voi bucurosu se fia alesi, partisanii loru, sumutiati de catra cortesii bine remunerati, incepura a se certá de lana caprina si de umbra magariului. O flamura in colori de ale statului, ca-ci alte colori suntu interdise, si apoi si afara de acesa ambii candidati se vedu a fi celu pucinu maghiaroni, déca nu maghiari nascuti, — o flamura, dicu, de a lui Udvary retacì in castrele contrariului seu Sibrik, si din acésta causa se nascù batai de reteveie dintre cele mai complite; mai multi alegatori fura asiá de greu vulnerati, incatu vre-o trei dintre dinsii cu greu au mai potutu se scape cu viétia, éra unulu a trebuitu se tréca la parentii conscrisi.

Secet'a ce de unu tempu incóce domnesce in natura, domnesce totu-odata si in regiunile politicei inalte. Momentulu de capetenia, ce avemu de inregistratu din aceste regiuni, este intelnirea archiducelui austriacu Albrecht cu imperatorele Germaniei la Ems. In 20. Iuniu arhiducele sjunse la locuiu de intelnire, unde fù primitu la gara de catra imperatorele si apoi impreuna plecara spre edificiulu de cura.

Cu tóte ca remane inca necontestatu, ca in decursulu acestei vere se va intelni si imperatulu Austriei cu alu Germaniei la Ischl, totusi si missiunea archiducelui Albrecht are insemnetatea sa, ca-ci scopulu ei in prim'a linia este, a da o mai mare espressiune aliantiei celoru trei imperati. Acésta calatoria a archiducelui a trebuitu se se faca mai vertosu din motivulu, ca de unu tempu incóce incepuse a se semti intr'unu modu neplacutu esistinti'a unei partite militari in Vien'a, alu carei capu se crede a fi archiducele Albrecht, care totu-odata se considera si cá fidelu representante alu vechieloru traditiuni austriace. Spre a desmenti scorniturele respandite despre esistinti'a unei asemeni partite in Vien'a, archiducele a fostu necessitatu, vrendu nevrendu, a face acésta calatoria la Ems, spre a se imbraciosiá cu tiarulu nemtiescu si prin acést'a se dovedésca lumei intregi, ca bun'a intielegere intre cele trei mari poteri dela nordu nu s'a conturbatu prin nimica.

Clusiu, 22 Iuniu 1875.

(Trei dile romanesci.) In 3 Iuniu societatea de lectura **„Jul'a"** a tienutu maialulu ei. Petrecerea a fostu un'a dintre cele mai succese si a tienutu pana in diori. Asta-data poturamu salutá in mediuloculu nostru mai multe familie romane dimpregiuru. D'osebita reconoscintia merita ascultatoriulu de filosofia Gavrilu Scridonu, fara a carui nespuse ostenele si nemarginitu zelu petrecerea perdea multu.

Voiu se amintescu inca pre scurtu, cà de si maialulu s'a tienutu in gradin'a capului turcescu, politi'a maghiara d'aici totusiu a facutu sè se respectedie si acolo inalt'a ordinatiune ministeriale. Si anume pre port'a gradinei falfaiá tricolorulu romanu si flamur'a osariului venetu-rosiu inse pucinu tempu.

Duoi comissari politiani s'arunca intr'o carutia si sbora la facl'a locului, si flamurele numai de catu au disparutu, cá nu cumva etc. etc. si intregitatea statului a scapatu din periculu de mórte. Cea-lalta di diuariulu „Kelet" erá bute de lauda pentru energi'a si bravur'a capitanului orasiului, care a facutu se dispara stindardulu „Romanu"(!!) si celu alu unei tierre esterne „negrugalbenu"(!!) — Placa-ve apoi se n'ajunga si brostocii in rau.

Écca astfelu ne petrecemu noi pre aicia. —

In 13 Iuniu societatea de lectura a tenerimei romane de la gimnasiele d'aici a arangiatu prim'a si siedintia public-solenna. Multi romani au absentatu, ceea ce nime n'a cutediatu a presupune.

Productiunea, esecutata dupa conoscut'a programa, a succesu spre indestulirea toturoru-a.

Nisuinti'a, zelulu, conscienti'a destépta a studentiloru romani merita tota laud'a si reconoscienti'a si ne indreptatiescu la fromose sperantie pentru viitoriu. Si asta-data inse cu dorere trebue se constatu, cà pre langa tóte nouele sperantie intemeiate unirea toturoru tenerilorn romani nu s'a realisatu inca. Dè cerulu cá pre anulu viitoriu scol. (!!) se potemu si noi eschiamá cu cuvintele betrannlui Simiouu. Cu tote aceste mi-reservu dreptulu data ocasione a reveni la acestu momentosu obiectu.

Inse si pana atuncia bravii studenti nu desperedie, continue calea apucata, lucre si studiedie fora frica si grigis, ca-ci a loru va fi cunun'a de lauri. —

In 20 Iuniu jun'a reuniune a sodaliloru romani d'aici a tienutu maialulu in padurea de la Manastura.

Frumosulu numeru de sodali romani au pornitu in ordine la 10 óre a. m. in frunte cu fromos'a flamura a reuniunii si cu music'a care sufiá insufletitoriulu mersu alu lui Mihaiu Eroulu.

Petrecerea familiaria, jocurile si horele nationale, au tienutu pana tardiu, noptea candu in acesa-si ordine sodalii si ospetii s'au reintorsu in orasiu.

Mai salutaria institutiune romana cá acest'a aici d'abie este in acestu orasiu. . . . .

Politi'a d'aici, in fine, merita tóta multiumit'a si inchinatiunea, pentru ca si la acésta petrecere n'a uitatu a ne onorá cu vre-o cate-va urechi nevedinte si a ne ingradi cu panduri calari morti de beti, pentru cá nucum-va se portamu ce-va de ce se sperie bibolii, seau pentru cá nu cum-va intregu Clusiulu se se tredieasca sburandu prin seru.

Minunate copilarii.

Am firma sperantia, ca nu-i departe tempulu, in care aici dupa fia-care romanu ingenios'a nóstra politia va pune cate unu panduru calare su sabi'a trasa si in busunariu i va sangiá cate o urechieinitia de cele constitutiunale liberale. Éra deca si acestu mediulocu va fi fara resultatu; de'es totusiu vomu vorbí si cugetá romanesce, ce nu vomu incetá nici odata, nu! nu! apoi ce pretiu voru avé ordin. de desnationalisare?

Tocmai primii dorerors'a scire, cá din modest'a déra fromos'a cununa a tenerilorn universitari d'aici una flore se vescedi in dilele trecute.

† Tenerulu Vasilie Ionasiu din Telciu (district. Nasseudului) de 24 ani, fostu ascultatoriu de filosofia aici, a repausatu dupa unu morbu indelungatu in bratiele doiosiloru sei parinti.

Iunele repausatu a escelatu prin modestia si diligintia, in viatia iubitu, la mórte planse de toti amicii, consocalarii si conationalii sei.

Repausatulu erá stipendistu, d'acasa nesjutatu, stipendiulu insuficiente, si scin, catu a trebuitu si elu se indure si se lupte cu cele materiale.

Fericitulu Ionasiu nu este celu antaiu stipendistu repausatu cá studinte.

De mai multe dile tempulu este fórte fromosu caldur'a mare; semenaturele, gradinele si viele imbucuratórie. Ajungundu fara calamitati toma'a acestu annu, speru, se va dovedí fórte manosu. —

Corresp.

Resultatulu conscriptiunei dupa nóu'a lege de alegere de deputati la dieta, in ambe cercurile, in alu cetatii si alu districtului Brasiovu, dupa nationalitati si puse in asemenare cu celu din 1872:

Partea Orasiului	germ.-sasi			romani			maghiari			Totalu		
	1875	1872	cresce scade	1875	1872	cresce scade	1875	1872	cresce scade	1875	1872	cresce scade
Cetatea int.	635	809	—174	58	94	— 36	133	137	— 4	826	1040	—214
Brasiovu-vechiu	217	328	—111	38	67	— 29	16	31	—15	271	426	—155
Blumena	81	100	— 19	12	20	+ 1	61	76	—15	163	196	— 33
Scheiu	86	152	— 66	185	327	—142	25	48	—23	296	527	—231
Dirstele si Stupinele	7	8	— 1	55	70	— 15	3	5	— 2	65	83	— 18
Sum'a totala	1026	1397	—371	357	518	—221	238	297	—59	1621	2272	—651

Asia in cerc. Orasiului s'au angustatu dreptulu de alegere de deputatu la dieta cu 651 din ce fusese in 1872; romanii se scadiura mai tare, si maghiarii mai pucinu.

In cerculu districtului, ad. partea agricultória sta asia:

Numele comuneloru	germ.-sasi			romani			maghiari			Totalu		
	1875	1872	cresce scade	1875	1872	cresce scade	1875	1872	cresce scade	1875	1872	cresce scade
Apácza	1	—	+ 1	—	—	—	9	6	+ 3	10	6	+ 4
Backafalau	1	—	+ 1	18	6	+12	11	5	+ 6	30	11	+ 19
Botu	36	33	+ 3	2	—	+ 2	—	—	—	38	33	+ 5
Cernatu	8	6	+ 2	20	12	+ 8	13	4	+ 9	41	22	+ 19
Hiltiu	76	72	+ 4	2	—	+ 2	—	—	—	78	72	+ 6
Hermanu	64	63	+ 1	6	3	+ 3	—	—	—	70	66	+ 4
Satulungu	8	1	+ 7	153	69	+84	31	11	+20	192	84	+108
Crisbavu	2	—	+ 2	2	—	+ 2	11	18	— 7	15	18	— 3
Feldiéra	46	41	+ 5	9	7	+ 2	1	—	+ 1	56	48	+ 8
Cristianu	50	59	— 9	3	1	+ 2	—	—	—	53	60	— 7
Maghiarusiu	9	8	+ 1	2	1	+ 1	—	—	—	11	9	+ 2
S. Petru	58	57	+ 1	3	2	+ 1	—	—	—	61	59	+ 2
Purcarenii	1	—	+ 1	9	2	+ 7	8	5	+ 3	18	7	+ 11
Rosnovu	77	52	+25	7	1	+ 6	—	—	—	84	53	+ 31
Rothavu	10	8	+ 2	1	—	+ 1	1	—	+ 1	12	8	+ 4
Prejmeru	93	73	+20	5	1	+ 4	1	—	+ 1	99	74	+ 25
Tarlungeni	3	1	+ 2	7	2	+ 5	11	10	+ 1	21	13	+ 8
Turchesiu	2	—	+ 2	16	5	+11	10	9	+ 1	28	14	+ 14
Nou	—	—	—	1	—	+ 1	8	7	+ 1	9	7	+ 2
Gimbavu	35	29	+ 6	2	—	+ 2	—	—	—	27	29	+ 8
Vulcanu	26	19	+ 7	6	—	+ 6	—	—	—	32	19	+ 13
Zizinu	3	3	0	2	1	+ 1	12	10	+ 2	17	14	+ 3
Codlea	97	84	+13	4	1	+ 3	—	—	—	101	85	+ 16
Sum'a totala	706	609	+97	280	114	+166	127	85	+42	1113	811	+302

Asia in districtu alegatorii romani se afla cu 166 mai multi cá in 1872, dér' totusi numai 280, deaci se póte vedé scopulu legii, de a angustá dreptulu.

Nevoi in tiér'a Hatiegului.

Nu-mi permite anim'a a tacé miser'a si deplorabil'a stare a poporului romanu de prin unele tienuturi muntósa ale Hatiegului. —

Servescu cá preutu aprópe la 11 ani. In acestu tempu trist'a esperintia despre lupt'a popolului cu starea materiale me puse in desperare. Causele séu mai bene relele principale ce supara pre poporulu agricultoriu pe alci suntu „tempestice si politice."

Unele comune si in specia com. Scheiu si Demsusiu, se paru a fi cu totulu uitate, ba chiaru si cercate de mani'a cerésca.

Com. Scelu acum suntu 3 ani fù saracita de grandine estraordinaria, in anulu trecutu fù cercata de una versatura de plóia ne mai indatenata ce inundà si innorol in modu infioratoriu asiá in catu daun'a ácí causata — la mai multi locuitori si cu distingere la subscrisulu — pentru totu-deauna e ireparabile; totu in acésta comuna si in anulu curente se repeti asemenea plaga, una furtuna de plóia si ventu vehementu inca si cu grandina alaturara la fací'a pamentului semenaturile de tómna, remanendu-ne puncina sperantia.

In com. vecina Densiusiu in 22/5 a. c. cadiù grandina in asia catatime incatu pe alocurea si a dóu'a si a trei'a di potea se o véda omulu latita si causà in semenaturi si pomi nemecire totala, candu dupa atati'a ani de suferintie speran bietii locuitori, ca voru scapá — pre lenga celesalalte nenumerate greutati si apasari — celu pucinu de a-mar'a fóme.

Poporulu nostru romanu de prin aceste tienuturi muntóse se sustienea mai cu séma din vite si póme, ceste din urma disparura, cele de antaiu lean dusu contributiunea cea enorma si scumpetea cerealeloru ce de multu se repetiesce din anu in anu. — Aceste dóue comune nu de multu, aveau unu territoriu tare intinsu, pre candu acuma atat'a au devenitu de angustate prin forti'a si inmodesti'a domniloru tirani heterogeni, de nu are omulu unde se pasiunedia vitele necessarie pentru sustienere.

A dóu'a causa, ca poporulu a seracitu asia de tare e: nemarginiti'a concessiune si libertate interusuriale in aceste tempuri vitrege, prin acést'a suntemu dati victima despoitoriloru judani, cari pentru 10 fl. v. a. pretindu pe luna 1 fl. % asiá incatu interessulu devine mai mare cá capitalulu; ce contractu, ce nepasare, ce tirania pre bietulu economu, de pre acarui umeri traiesce toti pecatosii! . . Nu se temu óre cei, cari au fauritu si permisu acést'a, ca pentru urmarile si voru fi respundiatori inaintea justitiei divine?! —

Si apoi ce se vorbimu numai de judanii, ca de asemenea pandiatora aflamu si intre noi. Am observatu, ca chiaru in opidulu Hatiegu se comite una faradelege enorma. Esmisii de catra magistratur'a opidana, — spre a dá pasporte de vindiare de vite lunea si la terguri publice — incassédia pentru una parechia vite 1 fl. v. a., pre candu tarif'a e numai 30 cr. v. a. — Ce facu acesti domni cu acésta storsura? — Ar' fi bene, cá competentii se i provóce la ordine si se incetédia una data acestu abusu si despoiare, cugetandu, ca cu cata greutate castiga seraculu omu — care n'are nece una professiune — pecatosulu seu cruceriu!!! —

Ioachimu Jubasiu m/p.
preutu.

Sangeorgiu in 1875 *).

La unu semnu caracteristecu.

Ante omnia exstirpandas dissidiarum causas et reconciliandos animos necessarium arbitror. Tacitus.

D-le Redactoru! Fia-care carturariu, care a avutu ocasiunea si placerea de a cetí prea iubitulu si veteranulu nostru diuariu nationale „Gazet'a Tr.," este convinsu despre semtiulu DTale de sinceritate si impartialitate intru redigerea lui; de aceea si eu asta-data indresnescu a Te rogá, cá se binevoiesci a-mi inserá in colónele ei pucinele mele observatiuni, totu in subjectulu, cá se me espriniu cu d. Publiu — celu atatu de ventilatu de nescari „cucuveice," intre cari, firesce, cea de antaiu este dsa.

Sinceru Ti marturisescu, D-le Redactoru, ca eu nu a-si spori nece acum, cá si in trecutu, nece unu legenatu cuventu in acestu lucru, déca nu a-si vedé, cu dorere, cum-ca penelulu fiuu alu d. Publiu, cu care me atense in in nr. 5 alu „Gaz." a. 1873 n'ar' fi devenitu necrutiatoriu . . .

Dá, am voitu ex consulto se padiescu cea mai aduncа tacere facia cu vomerile d-lui Publiu asupra mea, ca-ce am sciutu pre de una parte, ca acele provinu din rancore si pura invidia, ér' de alta parte am esperiatu si acesa, ca la noi romanii din nescari vorbe góle espresse in publicu si provenite, firesce, din nescari creeri fantastici — se intende una zama lunga si sarbeda — ce necum se sierbésca de onóre diuaristecei nóstre, déra strica multu si causei.

Éta de ce am observatu tacerea pana acumu! Ca nu au facutu-o acést'a si binevoitorii mei si ca si-au redicatu cuventulu, nu in favórea mea, ci a dreptatii, vediendu, ca invidi'a, ródе aduncu anim'a nobila a d. Publiu — este trébа loru; pre cari eu necumu se-i corumpu cu bani, cá se-mi faca pre advocatulu; dér' nece nu am sciutu de corespondintiele loru — pana le am vediutu publicate in „Gazeta" si „Federatiune." Acést'a o marturisescu pre conscienti'a mea de preutu si romanu. Acuma inse, candu vedu, ca din acestu tientiariu nu numai se a facutu unu armesariu, ce ca d. P., bucurosu cá unu curcanu, me tavalescе prin tina si noroiu, me innegresce inaintea lumei de nou ba me si condemnéza — numai pentru-cá se-si curatésca internulu seu de veninulu consumatoriu, vinu a desvalí adeverulu acestui lucru intru tóta golatatea s'a, cá de alci apoi se-si traga forulu publicu concluisiunile sale si nu din asertele mistificatórie si filosofice ale d. P., carele cu pen'a s'a voiesce a imbetá lumea cu apa rece.

Preste totu cauta se incepu si eu lucrurile din crescetu.

1. D-lu P. me impodobesce cu frumós'a titulatura de „ambitiune vana," pentru-ca am pretinsu in adunarea universale municipale, ce nu este dreptu — ca-ce eu numai me am esprimatu, dicundu, ca si eu a-si fi demnu de recomendare la locurile mai inalte, ca-ci la anulu 1866 grasandu coler'a in Sangeorgiu, singuru in parochi'a cea mai impopulata din districtu, am inmormentatu 57 morti de colera in tempu de una luna, ér' in acelu anu 1873 nu numai in comun'a Sangeorgiu, in care a grasatu fórte coler'a, dér', fiindu preutulu Maierului morbosu am fostu chiamatu si am inmormentatu 21 morti. — si in Ilva-mica, morindu chiaru preutulu de colera, l'am inmormentatu pre acel'a si mai multi atatu inainte, catu si dupa mórtea lui, cari tóte suntu lucruri adeverate si dupa matriculele aceloru parochii se potu dovedí cu estrase autentice.

2. Ca eu a-si arde de dorulu de a capetá cruci si stele desierte.

3. Ca eu a-si fi corruptu pre d. teologu din Gheri'a cá se-mi acopere pecatele mele.

Ad 1. Se abstragemu d-le P. si mare publicistu alu intemplariloru din districtu dela acesa, déca spressiunile mele au avutu séu nu, baremi numai cer'a umbra de adeveru; se concedemu, ca comisiunea recomendatória pentru meritele din colera a uitatu, séu nu au voitu a spune adeverulu, ca eu atatu in a. 1866 catu si in a. 1873 am avutu a me luptá cu acést'a bóla, ér' ca in anulu 1873 am trebuitu se inmormentezu nu numai in comun'a mea, ce si in Maierulu in tempulu morbului parochului de acolo, aseminé si in Ilva-mica atatu in tempulu morbului parochului de act catu si dupa mórtea lui si inca unu numeru considerabile si fora nice una plata, argumentéza comitetele comunale din ambe comunele; se lasamu tóte aceste si altele la una parte si se dicemu numai, ca óre meritat'au totu lucrulu se devina la publicitate? Ce a interessatu pre publiculu romanu se scia despre acést'a affacere atatu de partiala si neinsemnata?

Deci, ca-ti place a incungiurá polemiile si le uresci din sufletu; pentru-ce déra faci causa comuna si din cause atatu de bagatele? Séu déra credi in proverbiulu: „serpens non fit dracho nisi serpentem comederit," adeca d-ta credeai, ca nu o se fii publicistu fora cá se ataci si se calumniezi?

Nu voiu insu-mi se-mi facu apoteos'a mea, cá si d-ta in nr. 45 alu „Gaz." a. tr., ci atat'a totusi indrasnescu a dice, ca simtiulu meu de romanitate, acuratetia intru portarea officiului meu, nu mi-o poteti disputá nece d-ta, nece consortii d-tale; apoi pentru acele cuvinte esprimate in adunare, chiaru se nu fia fostu de locu, óre meritatu eu numirile de pecatosu, „vitiosu" ba chiaru criminalistu facia cu natiunea? Dér' ce si si folositu cu ele? Absolutu nemicu. D-ta profesezi asia déra unire,

*) Preferendu cele publice privatelor, numai acum potemu pleni pretensiunea basata pe dreptu a d. atacatu. R.

concordia, este, érta-me se-ti dechiaru contrariulu.

Déca a meritatu capelanulu meu mai inalta recomendare cá mene, ingropandu 48 de morti de colera, dér' eu 28, cumu-ti place a o sufiá din ventu, d-le filesófe, de ce nu l'ati inferatu pre elu in acea lista? Atunci nu diceamu unu cuventu; dér' de diceamu, aveai totu dreptulu, de a-ti redicá vocea contra mea. Éta dér', ca ori-cumu vei sucl lucrulu, ori-cumu te vei stradui a imbracá reulu in frase si cuvinte frumóse, totu se vede fruptiulu urgisitu alu rancórei si vindictei.

(Va urmá.)

Vien'a 22/6 1875.

Stimate Domnule Redactoru!

Ve rugamu se bine voiti a publicá in pretiuitulu d-vóstre diuariu urmatóriale:

Cu privire la corespondenti'a anonima publicata in nr. 44 alu „Telegr. Romanu“ sub firma de: „Unu studentu romanu din Vien'a“ prin care se incérca a se detrage din valórea telegramei adresata conferintiei nationale din Sibiiu din 23 Maiu a. c., — sustienendu-se, ca acea telegrama ar' fi fostu tramisa numai de vro cati-va technici si medicinisti din Transilvani'a, — subscrisii, in urm'a inputernicirei ce avemu, — venimu a dechiará, ca suntemu in positiune de a documentá contrariulu si prin urmare, ca acelei telegrame cu totu dreptulu i s'a datu suscrierea de „studentii romani din Vien'a.“ — Inse acésta numai atunci ne simtimu obligati a o face, — candu vomu sci, ca anonimulu este studentu romanu din Vien'a, — ca-ci noi dupa cum cunóscemu characterulu si onorabilitatea studentiloru vienesi, — tare dubitamu, ca acelu anonimu ar' fi unulu din midiuloculu nostru; — séu déca totusi s'ar' afá verunu atare individu intre studentii din Vien'a, — atunci déca este omu de onóre si consciu despre asertiunele s'ale, — asceptamu, ca va esí cu numele intregu la lumina si-si va sperá cu vizirulu deschisu dreptulu ce si-lu tiene atacatu. —

La din contra privimu intréga acea corespondentia anonima de o manevra tendentiósa si reutatiósa. —

Dr. I. Popu,
din Bucerdea-vinósa sub pól'a muntiloru apuseni in Transilvani'a.
Med. Dr. I. Hosanu,
din Sioimosiu in Ungari'a.
Nicolau Fagarasianu,
stud. techn. din Dragusiu in Tranni'a.

— (Ungari'a si espositiunea din Filadelfi'a.) Cetimu chiaru in unele diarie unguresci, ca Ungari'a nu va fi representata la espositiunea din Filadelfi'a, parte pentru ca starea financiaria nu-i permite acést'a, parte pentru ca se teme, ca multimea lucruriloru espuse de Austri'a va inghiti numerulu celu micu alu espunetoriloru maghiari. — Caus'a adeverata se vede ilse a fi, ca pre anulu venitoriu se pregatesce o mare espusetiune la — Segédinu.

Nr. 4890/1875. 3—3

Publicatiune.

Cu privire la alegerile de deputati dietali, ce se voru face in celu mai de aprópe tempu, are jurisdictiunea de cea mai strinsa detoritia a face populatiunea la acesa atenta, ca esercerea celui mai frumosu dreptu alu cetatianului, de a-si tramite prin alegere libera representantii sei in camer'a legislativa, singuru numai fiindu liniscita si démna va corespunde insemnatatii actului. Procedendu din acestu punctu de vedere, decretéza asia dér' si art. de lege XXXIII din a. 1874 privitóriu la acest'a aspre pedepse asupr'a tuturoru acelor'a, cari influintiaza in modu contrariu legii a supr'a celoru indreptatiti la alegere cu privintia la darea voturiloru loru, ori cérca a efeptui a supr'a loru cu midiulóce oprite; dupacumu pe de alta parte amenintia cu aspre pedepse pre acei'a, cari punu in periculu linistea, ordinea, ori securitatea persónei si a averii.

Magistratulu are adeca deplina convingere, ca semtiulu celu sanetosu alu populatiunii acestei cetati si a districtului o va tiené departe de ori-ce calcare in contra legii, ce se afla in vigóre; cu tóte acestea afla de necessariu a face pre fiacine atentu la acea, ca elu, sciindusi responsabilitatea, ce o are asuprasi, la casu de a se ivi totusi pe neasteptate calcari de lege la miscarile electorali decurgatórie ori chiaru insusi la alegeri, ar' fi silitu se aplice asupr'a celui ori celoru concernenti fora de nece unu respectu catra careva tóta aspriméa legii.

De altmintrea se aducu, amesuratu inaltului emisu alu Excelentiei Sale Domnului ministru alu affaceriloru din laintru din 29 Maiu 1875 nr. 16,720, otarirele articlului de lege XXXIII referitórie la acést'a fia-carui locuitoriu singularu din acestu cercu aminte spre luare in drépta cunoscientia si intocmai urmare, cari se cuprindu in cele urmatórie:

§ 96.

Cine da ori promite unui alegutoriu ori unui membru alu familiei sale din motivu, cá pentru unu candidatu anumitu se voteze ori se nu voteze ori se se retiena dela votisare, ori pentru ca acelasi a votatu pentru careva, bani, pretiu de valórea baniloru, ori -lu amenintia pre acelasi cu detragerea unui folosu, este a se pedepsí cu suspendarea dreptului seu de alegere pe 3 ani si cu o pedésa in bani pana la 1000 fiorini ori cu arestu pana la 6 luni.

Totu sub aceesasi pedépsa cade si acelu alegutoriu, carele a primitu banii, pretiulu de valórea baniloru ori vre-unu altu folosu óre care, ce-i s'au datu lui ori unui membru alu familiei sale cu scirea sea din motivulu aratatu in §-lu presinte.

§ 97.

Pedépsa'a definita in §-lu precedinte (96) cade si asupr'a acelor'a, cari din motivulu amintitu in acelasi § tractéza pe altii cu mancare si beutura, precum si asupr'a acelor'a, carii primescu o asemene tractare cu mancare si beutura.

§ 98.

Cine incuragiéza publice prin graiu ori prin latirea de scrisori la scularе nelegiuita asupr'a nevatemarii averii, asupr'a vre unei natiunalitati, clasi, ori confessiuni, de asemenea, cine agitéza la neascultare de legi ori de diregatori'a cea legiuita, este a se pedepsí cu suspendarea dreptului seu de alegere pe 3 ani su cu o pedépsa pana la 1500 fl. ori cu arestu pana la unu anu.

§ 99.

Cine ataca publice prin graiu ori prin scrisori nevatemarea persónei Regelui, cine incuragiéza la schimbarea constitutiunii tierii in modu nelegiuitu, ori in contra unitatii statului ungaru, este a se pedepsí pe langa suspendarea dreptului seu de alegere pe 3 ani cu carceru de 1 pana la 5 ani.

§ 100.

Cine impedeca pre unu alegutoriu in esercerea dreptului seu de alegere cu forti'a ori prin amenintiare cu o tratare demna de pedepsitu, este a se pedepsí cu o pedépsa de bani pana la 500 fl. ori cu arestu pana la 3 luni.

Acei'a inse, cari intrebuintiéza fortia in locului de alegere cu scopu, de a nu se poté incepe alegerea, de a se intrerupe ori zydarnici, suntu a se pedepsí cu suspendarea dreptului loru de alegere pe 3 ani si cu carceru de 1 pana la 3 ani.

§ 101.

Comitendose amagirile si abusurile cuprinse in §§ 95, 96, 100 decatra unu amploiatu publicu ori antiste comunalu, una atare lucrare este supusa unei dari de séma grele si acei'a, cari au comis'o, suntu afora de pedepsele definte chiaru in aceiasi §§ totudéun'a a se pedepsí si cu perderea postului loru.

Brasiovu Iunio 1875.

Magistratulu Brasiovului si Districtului.

Dreptulu de cracimaritu

alu

Dominiului metropolitanu din Blasiu

se va da in arenda pre tempulu dela 1-a Ianuariu 1876 pana la Decembre 31 1882 st. n.

Acést'a se va efectuí pre calea licitatiunei publice, ce se va tiené in cancelari'a subscrisului Jurium-inspectoratu aici in resiedenti'a metropolitana.

Terminulu tienerei de licitatiune se defige pre **Septembre 2** a. a. st. n. inainte de meadiadi la 10 óre.

Dreptulu regale mai susunumitu se va da in arenda totu la olalta, — eventualmente despartitu in urmatórele gruppe:

1. Blasiu-oppidu, Blasiu-satu, Vez'a, Ciufudu Túriu;

2. Manaradea, Troianu, Cergaulu-mare, Spatacu si Nisc'a;

3. Petrifalau, Sancelu si Panades.

Doritorii de a licitá pre dreptulu totu la olalta, au se depuna unu vadiu de 800 fl., — éra pentru eventualitatea grupparei: cei de a licitá pre grupp'a 1, 500 fl., cei de a licitá pre grupp'a a 2-a 240 fl., — si cei de a licitá pre grupp'a a 3-a 60 fl. v. a.

Offerte referitóre inca se voru primí; dér' numai pena la 10 óre antemeridiali in diu'a licitatiunei — cari trebue se fia sigilate si provediute cu vadiulu respectivu; — ci promissiunile verbali, pentru casu de promissiune asemenea, voru avé preferintia.

Descrierea estensiunei dreptului de cracimaritu intregu la olalta si in gruppe impartitu, precum si conditiunile de licitatiune se potu vedé in cancelari'a subscrisului Jurium-inspectoratu aici in curtea metropolitana pena la diu'a licitatiunei ori si candu.

Blasiu Iuniu 15 1875.

Jurium-inspectoratulu Dominialoru archidiecesane.

2—3

Pretiurile piacei

in 25 Iuniu 1875.

Mesura	Specia fructeloru		Pretiulu fl.	Pretiulu cr.
Metreta austriaca=40 cope	Granu	frantea	4	—
		midiulociu	3	54
		de diosu	3	14
	Mestecatu		2	90
	Secara	fromósa	2	26
		de midiulocu	2	—
	Ordiulu	frumosu	2	34
		de midiulocu	2	20
	Ovesulu	frumosu	1	80
		de midiulocu	1	74
	Porumbulu		3	—
	Meiu		4	90
	Hrisca		—	—
	Mazerea		3	74
	Lintea		5	40
	Fasolea		4	80
	Sementia de inu		7	32
	Cartofi		—	—
Punta	Carne de vita		—	18
	„ de rimatoriu		—	28
	„ de berbece		—	—
Centenariu	Seu de vita prospetu		20	—
	„ „ „ topitu		—	—

Cursurile

la borsa in 25 Iuniu 1875 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 25	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 87	„ „
Augsburg	—	—	101 „ 80	„ „
Londonu	—	—	111 „ 45	„ „
Imprumutulu nationalu	—		73 „ 95	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 „ 15	„ „
Obligatiunile rurale ungare			81 „ 50	„ „
„ „ temesiane			79 „ 75	„ „
„ „ transilvane			79 „ 25	„ „
„ „ croato-slav.			82 „ 75	„ „
Actiunile bancei	—	—	987 „ —	„ „
„ creditului	—	—	217 „ 80	„ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.